

Päijät-Hämeen maakuntakaavan 2060 merkinnät ja määräykset

Luonnos 15.9.2025

Päijät-Hämeen liitto
The Regional Council of Päijät-Häme

Sisällysluettelo

Maakuntakaava-alue	3
Alue- ja yhdyskuntarakenne	4
Ympäristö ja luonnonvarat	14
Virkistys	18
Kulttuuriympäristö	21
Liikenne	22
Energia ja tekninen huolto	32
Yleiset kaavamääräykset	35

Maakuntakaava-alue

KAAVAN ULKORAJA

Merkinnällä osoitetaan Päijät-Hämeen maakunnan ulkoraja, johon sisältyvät Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Lahden, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kunnat.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE (C)

C / Alue: Merkinnällä osoitetaan Asikkalan (Vääksy), Heinolan, Hollolan (Salpakangas), Iitin (Kausala), Kärkölen (Järvelä), Lahden ja Orimattilan kuntien keskukset.

C / Kohdemarkintä: Merkinnällä osoitetaan Lahden kaupunkiseudun aluekeskukset, jotka eivät ole kuntansa pääkeskuksia (Nastola ja Henna), sekä Hartolan, Padasjoen ja Sysmän kuntien keskukset.

Suunnittelumääräys:

Alueella voi sijaita keskustahakuisia hallinto-, kauppa-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja sekä työpaikkoja ja asumista liikenne- ja viheralueineen.

KESKUSTATOIMINTOJEN ALAKESKUS

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittäviä keskustatoimintojen alakeskuksia.

Suunnittelumääräys:

Keskustatoimintojen alakeskukset ovat paikalliskeskuksia ja kaupunginosien keskuksia, jotka täydentävät ja tukevat keskustatoimintojen alueita. Alakeskuksissa voi sijaita asutuksen lisäksi kaupan ja palveluihin liittyviä toimintoja sekä liikenne- ja viheralueita.

TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE (A)

Merkinnällä osoitetaan yksityiskohtaista suunnittelua ja yhteensovittamista edellyttävät asumiseen, palvelu-, työpaikka-, teollisuus-, virkistys- sekä muille taajamatoiminnoille varattavat alueet liikenne- ja viheralueineen.

Suunnittelumääräys:

Aluetta suunnitellaan sekoittuneena alueena, jonka pääkäyttötarkoitus on asuminen.

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheyttä, toimivuutta ja kokonaiskestävyyttä kiinnittäen erityistä huomiota elinympäristön laatuun. Suunnittelussa on varmistettava virkistys- ja viheralueiden riittävyys.

Kestävän liikkumisen toimintaedellytyksiä on kehitettävä palvelujen ja työpaikkojen alueellinen saavutettavuus huomioiden.

Asuinalueiden omaleimaisuutta, viihtyisyyttä ja sosiaalista tasapainoisuutta tulee vahvistaa ja tukea.

Ilmastonmuutoksen sopeutumiseen ja sään ääri-ilmiöiden haittojen ehkäisyyn on kiinnitettävä huomiota.

Auttoinen

KYLÄ

Merkinnällä osoitetaan kyliä tai useamman kylän keskittymiä.

Suunnittelumääräys:

Suunnittelussa ja kehittämistoiminnassa on pyrittävä tukemaan maaseutuasumisen ja –elinkeinojen ohella kylän omaehtoisen kehittämisen edellytyksiä.

KAUPALLISTEN PALVELUJEN ALUE (KM)

Merkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella sijaitsevat laajat alueet, jotka on tarkoitettu merkitykseltään seudullisille vähittäiskaupan suuryksiköille tai myymäläkeskittymille (>4000 k-m²).

Suunnittelumääräys:

Alueen mitoitus ja sijainti tulee määrittää niin, että se tukee maakunnallista palveluverkkoa eikä heikennä keskusta-alueiden elinvoimaa. Alueen suunnittelussa on turvattava hyvät liikenneyhteydet kaikilla kulkumuodoilla. Vähittäiskaupan myymälätilojen enimmäiskoko seuraavilla alueilla: Holma 71 000 k-m², Kauppakaari 21 000 k-m², Laune 95 000 k-m², Renkomäki 162 000 k-m², Renkomäen itäosa 35 000 k-m², Uudenmaankadun varsi 76 000 k-m², Vuohkallio ja Vuohkallio pohjoinen 49 000 k-m².

km

VÄHITTÄISKAUPAN SUURYKSIKKÖ TAI MYYMÄLÄKESKITTYMÄ

Merkinnällä osoitetaan keskustatoimintojen alueen ulkopuolella sijaitseva yksittäinen tai rajattu vähintään seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön tai myymäläkeskittymän sijainti.

Suunnittelumääräys:

Mitoitus ja sijainti tulee suunnitella niin, ettei kaupallinen toiminta heikennä keskustojen elinvoimaa. Alueen suunnittelussa on turvattava hyvät liikenne yhteydet kaikilla kulkumuodoilla. Vähittäiskaupan myymälätilojen enimmäiskoko seuraavissa kohteissa: Hennala 22 000 k-m², Hopeakallio 27 000 k-m², 55 000 k-m², Kustaantien risteysalue 8 000 k-m², Tähtiniemi 14 000 k-m², Vierumäen urheiluopisto 4 000 k-m².

kme

TILAA VAATIVAN TAI LIIKENNETTÄ PALVELEVAN ERIKOISKAUPAN ALUE

Merkinnällä osoitetaan alue, joka on tarkoitettu pääasiassa tilaa vaativalle erikoistavaran kaupalle, kuten auto-, rauhta-, puutarha-, huonekalu- ja kodinkonekaupalle. Merkintä sisältää myös ohikulkuliikennettä palvelevat kaupan alueet.

Suunnittelumääräys:

Alueelle voidaan sijoittaa tilaa vaativaa kauppaa ja siihen liittyviä palveluja. Päivittäistavarakaupan osuus tulee olla vähäinen ja alueen pääkäyttötarkoitusta täydentävä. Ohikulkuliikennettä palvelevilla alueilla suunnittelussa huomioidaan näkyvyys ja saavutettavuus pääväyliltä. Vähittäiskaupan myymälätilojen enimmäiskoko seuraavissa kohteissa: Järvelän risteysalue 10 000 k-m², Kausalan eritasoliittymä 10 000 k-m², Mäntylä 15 000 k-m², Otamo 9 000 k-m², Pekanmäki 19 000 k-m², Taulun risteysalue 10 000 k-m², 12 000 k-m².

P

PALVELUJEN ALUE (P)

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät, keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella sijaitsevat julkisen ja yksityisen palvelu- sekä tutkimustoiminnan keskittymät. Kohdemerkinnällä osoitetaan sellaiset merkittävät palvelualueet, joiden osoittamiseen ei maakuntakaavan mittakaavan vuoksi ole tarkoituksenmukaista käyttää aluevarausmerkintää.

Suunnittelumääräys:

Näille alueille voidaan sijoittaa esimerkiksi terveydenhuollon, koulutuksen, urheilun ja liikunnan palveluja sekä muita merkittäviä palvelutoimintoja.

TYÖPAIKKA-ALUE (TP)

Merkinnällä osoitetaan monipuoliset työpaikka-alueet, joille voidaan sijoittaa toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuus- ja varastotoimintaa.

Suunnittelumääräys:

Alueiden tarkoitus on tarjota joustavia mahdollisuuksia eri toimialojen sijoittumiselle sekä tukea alueen elinkeinorakenteen monipuolisuutta.

TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE (T)

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät teollisuus- ja varastoalueet, joilla voi sijaita liikenteellisesti merkittäviä toimintoja tai joilla toiminnasta voi aiheutua ympäristövaikutuksia.

Suunnittelumääräys:

Näiden alueiden suunnittelussa huomioidaan erityisesti liikennejärjestelyt, ympäristövaikutusten hallinta sekä yhteensovittaminen muun maankäytön kanssa.

T/kem

TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE, JOLLA ON/JOLLE SAA SJOITTA MERKITTÄVÄN, VAARALLISIA KEMIKAALEJA VALMISTAVAN TAI VARASTOIVAN LAITOKSEN

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat ja potentiaaliset teollisuus- ja varastoalueet, joilla sijaitsee tai joille voidaan sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavia, käyttäviä, käsitteleviä tai varastoivia suuronnettomuusvaarallisia laitoksia, joita koskee EU-direktiivi 2012/18/EU (Seveso III -direktiivi) ja joiden konsultointivyöhykkeiden säde on vähintään 500 metriä.

Suunnittelumääräys:

Alueella tapahtuvan kaavoituksen ja muun suunnittelun yhteydessä tulee pyytää lausunto pelastusviranomaisilta ja Tukesilta, mikäli suunniteltava toiminta sijoittuu konsultointivyöhykkeiden sisälle. Konsultointivyöhykelistaus toimitetaan kaikille kaavoituksesta ja alueidenkäytöstä vastaaville viranomaisahoille.

LOMA- JA MATKAILUPALVELUJEN ALUE (R)

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät sekä sellaisiksi kehitettävät matkailupalvelujen ja lomakeskusten alueet. Kohdemarkinnällä osoitetaan yksittäiset alueet, joiden merkittävyys perustuu niiden matkailu- tai virkistysarvoon ja kehittämispotentiaaliin.

Suunnittelumääräys:

Alueille voidaan sijoittaa loma-asumista, matkailua palvelevia toimintoja ja niihin liittyviä palveluja. Aluevarausmerkinnällä osoitetaan laajemmat kokonaisuudet, joista kehitetään matkailun ja virkistykseen kannalta vetovoimaisia alueita.

PUOLUSTUSVOIMIEN ALUE (EP)

Merkinnällä osoitetaan Puolustusvoimien käytössä oleva alue, jolla liikkumista rajoitetaan.

Suunnittelumääräys:

Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota toiminnan ja haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseen ja ympäristön suojaamiseen.

PUOLUSTUSVOIMIEN AMPUMA- JA HARJOITUSALUE (EAH)

Merkinnällä osoitetaan sellaiset Puolustusvoimien käytössä olevat ampuma- ja harjoitusalueet, joille yleisön pääsy on rajoitettu.

Suunnittelumääräys:

Alue varataan Puolustusvoimien käyttöön ampuma- ja harjoittelutoimintoja varten.

LUONNONSUOJELUUN VARATTU ALUE, JOKA ON PUOLUSTUSVOIMIEN KÄYTÖSSÄ (EAH/SL)

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojeluun varattu alue, joka on Puolustusvoimien käytössä. Alue toimii osana Puolustusvoimien käytössä olevaa ampuma- ja harjoitusaluetta, jolle yleisön pääsy on rajoitettu.

Suunnittelumääräys:

Puolustusvoimilla on sopimukseen perustuva käyttöoikeus alueelle, joka on varattu luonnonsuojeluun.

AMPUMARATA

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät ampumarata-alueet.

Suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja käytön toteuttamisessa tulee ehkäistä merkittävät ympäristöhäiriöt teknisin ratkaisuin ja riittävin suoja-aluein.

MELUALUE

Merkinnällä osoitetaan alueet, joilla yleiset melutason ohjearvot voivat ylittyä.

Suunnittelumääräys:

Alueelle ei tule osoittaa uutta asutusta tai muuta melulle herkkää toimintaa.

EU

MOOTTORIURHEILUN ALUE

Merkinnällä osoitetaan vähintään seudullisesti merkittävät moottoriurheiluradat.

Suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja käytön toteuttamisessa tulee ehkäistä merkittävät ympäristöhäiriöt teknisin ratkaisuin ja riittävin suoja-aluein.

MAA-AINESTENOTTOALUE (EO)

Merkinnällä osoitetaan alueellisesti laajoja ja ympäristön kannalta merkittäviä maa- ja kalliokiviaineksen ottoalueita.

KIERTOTALOUDEN JA JÄTEHUOLLON ALUE (EJK)

Merkinnällä osoitetaan kiertotalouden ja jätehuollon alueet.

Suunnittelumääräys:

Kiertotalouden ja jätehuollon suunnittelussa on otettava huomioon asutukselle aiheutuvat melu-, haju- ja pölyhaitat. Haitallisia vaikutuksia on pyrittävä ehkäisemään.

ERITYISALUE (E-1)

Merkinnällä osoitetaan Orimattilan hevoskylän alue.

Suunnittelumääräys:

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon toiminnan mahdollisesti aiheuttamat pöly- ja hajuhaitat.

Ympäristö ja luonnonvarat

POHJAVESIALUE

Merkinnällä osoitetaan luokitellut pohjavesialueet. Merkinnällä on osoitettu vedenhankinnan kannalta tärkeät (1-luokan) pohjavesialueet, muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat (2-luokan) pohjavesialueet sekä pohjavesialueet, joiden pohjavedestä pintavesi tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (E-luokka).

Suunnittelumääräys:

Toimenpiteet pohjavesialueilla ja niiden läheisyydessä tulee suunnitella siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Pohjavedelle riskiä aiheuttavat uudet toiminnot on sijoitettava ensisijaisesti pohjavesialueiden ulkopuolelle.

NATURA 2000 -ALUE

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, joiden suojeluarvojen huomioon ottamisesta on säädetty luonnonsuojelulaissa.

LUONNONSUOJELUALUE (SL)

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita.

Suojelumääräys:

Luonnonsuojelualueiksi osoitetuilla alueilla ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luon- to- tai ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu luonnonsuojelualue tai tavoitteena on perustaa sellainen.

ARVOKAS GEOLOGINEN MUODOSTUMA (ge-1, ge-2, ge-3)

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat harjualueet sekä valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet.

ge-1: Valtakunnallisesti arvokas kallioalue

ge-2: Valtakunnallisesti arvokas harjualue

ge-3: Maakunnallisesti arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma

Suunnittelumääräys:

Alueidenkäytön suunnittelussa on huomioitava valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden geologisten muo- dostumien arvot. Geologisesti arvokkaiden alueiden erityispiirteitä haitallisesti muuttavia toimenpiteitä tulee välttää.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA ERITYISEN ARVOKAS ALUE (luo)

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittäviä luontokohteita. Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisen soiden-
suojelun täydennysohjelman alueet, määrääjäksi rauhoitetut alueet sekä muita luontoarvoiltaan erityisen arvokkaita
alueita.

Suunnittelumääräys:

*Aluetta koskevissa suunnitelmissa ja päätöksissä tulee ottaa huomioon alueen luontoarvot. Määräaikaisesti rauhoite-
tuilla alueilla tulee huomioida rauhoituspäätösten sisältö.*

VIHERVERKOSTON YDINALUE

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan maakunnallisesti edustavat
kokonaisuudet. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa. Merkintä ei estä alueen maa- ja metsätalouskäyttöä
tai käyttöä haja-asutusluonteiseen rakentamiseen tai loma-asumiseen.

Kehittämissuositus:

*Maankäytön suunnittelussa suositellaan kiinnittämään huomioita alueen merkitykseen ekologisen verkoston osana ja
välttämään luonnonympäristön pirstomista.*

KRIITTINEN EKOLOGINEN YHTEYS

Merkintää käytetään osoittamaan niitä kriittisiä ekologisia yhteyksiä viherverkoston ydinalueiden välillä, joilla on valtakunnallinen, maakunnallinen tai seudullinen merkitys.

Kehittämissuositus:

Maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita kriittisten ekologisten yhteyksien turvaamiseen ja mahdollisuuksien mukaan tukea yhteyksien laadun parantamista.

SINIVIHERYHTEYS

Merkintää käytetään osoittamaan ekologisina yhteyksinä toimivia jokivarsia, joilla on seudullista merkitystä.

Kehittämissuositus:

Maankäytön suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita siniviheryhteyksien turvaamiseen.

Virkistys

VIRKISTYSALUE TAI VIRKISTYSKOHDE (V)

Merkinnällä osoitetaan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettuja alueita.

Suunnittelumääräys:

Alue varataan yleiseen virkistykseen, alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen.

RETKEILYALUE (VR)

Merkinnällä osoitetaan ulkoilulailla perustetut valtion retkeilyalueet, jotka on tarkoitettu retkeilyyn ja muuhun luonnon virkistyskäyttöön.

Suunnittelumääräys:

Alue varataan yleiseen virkistykseen ja retkeilyyn. Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee turvata virkistyskäyttöedellytyksien säilyminen.

KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO

Merkinnällä osoitetaan Heinolan kansallisen kaupunkipuiston alue.

Suunnittelumääräys:

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kansallisen kaupunkipuiston erityisominaisuudet perustamispäätöksen mukaisesti.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ULKOILUN OHJAAMISTARVETTA (MU)

Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, jotka pääkäyttötarkoituksensa lisäksi ovat ulkoilun kannaltaseudullisesti merkittäviä.

Suunnittelumääräys:

Alueen suunnittelussa tulee turvata maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset. Alueidenkäytön suunnittelussa tulee lisäksi ottaa huomioon ulkoilun ohjaamistarpeet.

ULKOILUREITTI

Merkinnällä osoitetaan maakunnalliset ulkoilureitit taajamien ulkopuolella.

Suunnittelumääräys:

Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava ulkoilureittien säilymisen edellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä sekä yhteydet virkistysalueisiin.

ULKOILUREITIN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset maakunnallisten ulkoilureittien yhteystarpeet.

Suunnittelumääräys:

Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava ulkoilureittien toteuttamisedellytykset maakunnallisesti ja seudullisesti toimivana reitistönä sekä yhteydet virkistysalueisiin.

MELONTAREITTI / OHJEELLINEN MELONTAREITTI

Merkinnällä osoitetaan melontaan tai vesiretkeilyyn soveltuvia reittejä.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava melontareittien toteuttamisedellytykset.

Kulttuuriympäristö

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE TAI RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021) ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY).

Suunnittelumääräys:

Alueiden suunnittelussa on otettava huomioon maisema-alueen ja rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuudet ja ominaislaatu. Alueiden erityispiirteitä tulee vaalia. Valtakunnallisesti arvokkaiden alueiden suunnittelun yhteydessä on pyydettävä lausunto ympäristöviranomaiselta ja museoviranomaisilta.

MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE TAI RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet, jotka voivat osin olla päällekkäisiä.

Suunnittelumääräys:

Alueiden suunnittelussa on otettava huomioon maisema-alueen ja rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuudet ja ominaislaatu. Alueiden erityispiirteitä tulee vaalia. Maakunnallisesti arvokkaiden alueiden suunnittelun yhteydessä on pyydettävä lausunto ympäristöviranomaiselta ja museoviranomaiselta.

Liikenne

MOOTTORITIE (mo)

Merkinnällä osoitetaan moottoritiet.

UUSI MOOTTORITIE (mo)

Merkinnällä osoitetaan uudet moottoritiet.

KAKSIAJORATAINEN PÄÄTIE TAI -KATU (vt)

Merkinnällä osoitetaan kaksiajorataiset päätiet ja -kadut, jotka eivät ole moottoriteitä.

UUSI KAKSIAJORATAINEN PÄÄTIE TAI -KATU (vt)

Merkinnällä osoitetaan uudet kaksiajorataiset päätiet ja -kadut, jotka eivät ole moottoriteitä.

VALTATIE TAI KANTATIE (vt/kt)

Merkinnällä osoitetaan pääasiassa yksiajorataiset valtatiet ja kantatiet sekä niihin liittyvät kadut.

UUSI TAI KEHITETTÄVÄ VALTATIE TAI KANTATIE (vt/kt)

Merkinnällä osoitetaan uudet tai kehitettävät pääasiassa yksiajorataiset valtatiet ja kantatiet sekä niihin liittyvät kadut. Tie voidaan parantaa myös kaksiajorataiseksi.

SEUTUTIE TAI PÄÄKATU (st/pk)

Merkinnällä osoitetaan seututiet ja pääkadut.

UUSI TAI KEHITETTÄVÄ SEUTUTIE TAI PÄÄKATU (st/pk)

Merkinnällä osoitetaan uudet tai kehitettävät seututiet ja pääkadut.

YHDYSTIE TAI KOKOOJAKATU (yt)

Merkinnällä osoitetaan merkittävät yhdystiet ja kokoojakadut, jotka yhdistävät maakunnallisesti merkittävää maankäyttöä ylempiluokkaiseen tieverkkoon tai joilla on laajempaa verkostollista merkitystä.

UUSI YHDYSTIE TAI KOKOOJAKATU (yt)

Merkinnällä osoitetaan merkittävät uudet yhdystiet ja kokoojakadut, jotka yhdistävät maakunnallisesti merkittävää maankäyttöä ylempiluokkaiseen tieverkkoon tai joilla on laajempaa verkostollista merkitystä.

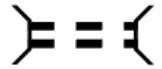
OHJEELLINEN YHDYSTIE TAI KOKOOJAKATU (yt)

Merkinnällä osoitetaan merkittävän uuden yhdystien tai kokoojakadun ohjeellinen sijainti.

TIELIIKENTEN YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan uudet tie- ja katu yhteydet, joiden toteuttamiseen tai sijaintiin liittyy huomattavaa epävarmuutta.

LIIKENNETUNNELI

Merkinnällä osoitetaan tieverkon osa, joka on toteutettu tunneliratkaisuna.

ERITASOLIITTYMÄ

Merkinnällä osoitetaan eritasoliittymät.

UUSI ERITASOLIITTYMÄ TAI MUU MERKITTÄVÄSTI PARANNETTAVA LIITTYMÄ

Merkinnällä osoitetaan uudet eritasoliittymät tai muut merkittävästi parannettavat liittymät, joiden toteutustapa ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa.

PÄÄRATA (pr)

Merkinnällä osoitetaan henkilö- ja tavaraliikenteen kannalta merkittävät pääradat.

KEHITETTÄVÄ PÄÄRATA (pr)

Merkinnällä osoitetaan pääradat, joihin liittyy merkittäviä parantamistarpeita.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava henkilö- ja tavaraliikenteen mahdollistamiseen, välityskyvyn parantamiseen ja liikenteen nopeuttamiseen. Kerava-Lahti-Kouvola-rataosalla tulee varautua yhteensä neljään raitteeseen.

OHJEELLINEN PÄÄRATA (pr)

Merkinnällä osoitetaan henkilö- ja tavaraliikenteen kannalta merkittävän uuden pääradan ohjeellinen sijainti.

Suunnittelumääräys:

Alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on säilytettävä mahdollisuus ratayhteyden suunnitteluun ja toteuttamiseen.

YHDYSRATA/SIVURATA (sr)

Merkinnällä osoitetaan muut merkittävät henkilö- ja/tai tavaraliikenteen radat.

KEHITETTÄVÄ YHDYSRATA (sr)

Merkinnällä osoitetaan yhdysradat, joihin liittyy merkittäviä parantamistarpeita.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varauduttava henkilö- ja tavaraliikenteen mahdollistamiseen.

LIIKENNEPAIKKA

Merkinnällä osoitetaan seudullisen liikennejärjestelmän kannalta tärkeät matkakeskukset ja rautatieliikenteen asemapaikat.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon joukkoliikenteen vaihtomatkojen sujuvuus ja esteettömyys, liityntäpysäköinnin tarpeet sekä saattoliikenteen järjestelyt.

UUSI TAI KEHITETTÄVÄ LIIKENNEPAIKKA

Merkinnällä osoitetaan seudullisen liikennejärjestelmän kannalta tärkeät uudet tai kehitettävät matkakeskukset ja rautatieliikenteen asemapaikat.

Suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon joukkoliikenteen vaihtomatkojen sujuvuus ja esteettömyys, liityntäpysäköinnin tarpeet sekä saattoliikenteen järjestelyt.

MAALIIKENTEN ALUE (LM)

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävä Nostavan multimodaaliterminaali, joka yhdistää maanteiden ja rautateiden tavaraliikenteen. Alueeseen sisältyy sen pääkäyttötarkoitusta tukevaa varastointi-, tuotanto-, palvelu- ja hallintotoimintaa.

Suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ehkäistä merkittävät ympäristöhäiriöt teknisin ja toiminnallisin ratkaisuin ja riittävin suoja-aluein.

PUUTERMINAALIN OHJEELLINEN SIJAINTI

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävien puuterminalien yleispiirteinen tai ohjeellinen sijainti. Puutermi-naaleilla tarkoitetaan puu- ja bioenergiaraaka-aineiden kuljetuksiin, käsittelyyn sekä kuormaukseen liittyviä kohteita, jotka hyödyntävät toiminnassaan tie- ja/tai raideliikenneyhteyksiä.

PÄÄSTÖTTÖMIEN KÄYTTÖVOIMIEN JAKELUPISTE

Merkinnällä osoitetaan alueet, joilla voidaan edistää fossiilisille polttoaineille vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelua raskaan liikenteen tai lentoliikenteen tarpeisiin.

Suunnittelumääräys:

Jakeluinfrastruktuurin toteuttamisessa on huomioitava Euroopan laajuista liikenneverkkoa (TEN-T) koskevat vaatimukset ydinverkon ja kattavan verkon väylillä.

LENTOLIIKENTEEN ALUE (LL)

Merkinnällä osoitetaan lentotoiminnoille varattu Lahti–Vesivehmaan lentokenttä. Alueeseen sisältyy sen pääkäyttötarkoitusta tukevaa varastointi-, tuotanto-, palvelu- ja hallintotoimintaa.

Suunnittelumääräys:

Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ehkäistä merkittävät ympäristöhäiriöt teknisin ja toiminnallisin ratkaisuin ja riittävin suoja-aluein. Erityistä huomiota on kiinnitettävä asutukseen, luontoon sekä pohjaveteen kohdistuvien haittojen ehkäisemiseen.

VARALASKUPAIKKA

Merkinnällä osoitetaan tieverkkoon kuuluva varalaskupaikka.

SUOJAVYÖHYKE (sv-1, sv-2, sv-3)

Merkinnällä osoitetaan tieverkkoon kuuluvan varalaskupaikan suoja-alue (sv-1), jonka koko on 1000 x 8000 m sekä suojavyöhyke (sv-2), jonka säde on 12 km mitattuna varalaskupaikan kiitotien keskikohdasta. Merkinnällä sv-3 osoitetaan Puolustusvoimien aluetta ympäröivä suojavyöhyke Hartolassa.

Suunnittelumääräys (sv-1):

Alueelle ei saa sijoittaa melulle herkkiä toimintoja tai esterajoituksia aiheuttavia rakennelmia.

Suunnittelumääräys (sv-2):

Alueen suunnittelussa otetaan huomioon lentoliikenteen varalaskupaikasta aiheutuvat maankäytön rajoitukset.

Suunnittelumääräys (sv-3):

Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalousrakentaminen ja Puolustusvoimia palveleva rakentaminen.

Rakentamismääräys (sv-1):

Alueelle sijoittuvista rakennushankkeista on pyydettävä Puolustusvoimien lausunto.

Rakentamismääräys (sv-2):

Yli 30 metriä korkeista rakennuksista ja rakenteista sekä kaikista energiahankkeista on pyydettävä Puolustusvoimien lausunto.

LAIVAVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan tärkeimmät sisävesiväylät.

UUSI TAI KEHITETTÄVÄ LAIVAVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan Mäntyharjun kanavan ja siihen liittyvien uusien syväväylien ohjeellinen sijainti.

VENEVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan paikallisveneväylät ja alueellisesti merkittävät venereitit.

UUSI VENEVÄYLÄ

Merkinnällä osoitetaan uudet paikallisveneväylät ja alueellisesti merkittävät venereitit.

SATAMA

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävät matkustajasatamat, pienvenesatamat sekä teollisuutta ja kuljetuksia palvelevat satamat. Sataman yhteydessä voi olla niiden pääkäyttötarkoitusta tukevaa varastointi-, tuotanto-, palvelu- ja hallintotoimintaa.

UUSI SATAMA

Merkinnällä osoitetaan seudullisesti merkittävä Maitiaislahden teollisuussatama. Merkintään sisältyy sen pääkäyttötarkoitusta tukevaa varastointi-, tuotanto-, palvelu- ja hallintotoimintaa.

Energia ja tekninen huolto

TUULIVOIMA-ALUE

Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät tuulivoimaloiden alueet, joille on mahdollista sijoittaa kahdeksan tai useampia voimaloita. Nämä ovat Rekolanvuorten alue Sysmässä ja Perheniemen alue litissä.

Suunnittelumääräys:

Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus saa olla enintään 250 metriä. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset pysyvään asumiseen, vapaa-ajan asumiseen ja virkistykseen sekä maisema-, kulttuuriympäristö- ja luonnonarvoihin sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Lisäksi tulee ottaa huomioon Puolustusvoimien toiminnasta aiheutuvat rajoitteet, radioyhteyksien turvaaminen sekä Ilmatieteen laitoksen säätutkien ja lentoliikenteen asettamat rajoitteet.

Tuulivoima-alueiden tarkemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota asutukseen kohdistuvien vaikutusten lieventämiseen sekä linnuston elinolosuhteiden turvaamiseen.

KAASUPUTKI / MAAKAASUN RUNKOPUTKI

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat korkeapaineiset maakaasun siirtoputket.

Suunnittelumääräys:

Maakaasun siirtoputkien yhteyteen voidaan toteuttaa myös vedyn, tai maakaasun ja vedyn seosten siirtämiseen tarkoitettuja runkoputkia.

VOIMAJOHTO

Merkinnällä osoitetaan olemassa olevat, vähintään 110 kV:n voimajohdot ja olemassa olevissa johtokäytävissä kehitettävät yhteydet.

UUSI TAI KEHITETTÄVÄ VOIMAJOHTO

Merkinnällä osoitetaan uudet tai kehitettävät, vähintään 110 kV: n voimajohdot, jotka ovat olemassa olevia tai niiden tarkka linjaus on tiedossa ympäristövaikutusten arvioinnin ja suunnittelun myötä.

VOIMAJOHDON YHTEYSTARVE

Merkinnällä osoitetaan vähintään 110 kV:n voimajohdon yhteystarve, jonka tarkempi sijainti ratkaistaan ympäristövaikutusten arvioinnin ja tarkemman suunnittelun myötä.

ENERGIAHUOLLON ALUE (EN)

Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita, kuten voimaloita ja suurmuuntamoalueita varten varattuja alueita.

Yleiset kaavamääräykset

EHDOLLINEN RAKENTAMISRAJOITUS

Virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tarkoituksiin osoitetuilla alueilla sekä liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetuilla alueilla on voimassa alueidenkäyttölain 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus.

TUULIVOIMA

Alle seudullisen kokoluokan tuulivoima-alueiden (alle 8 voimalaa) suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimatuotantoalueiden ulkopuolella. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta.

Tuulivoima-aluetta suunniteltaessa on turvattava Puolustusvoimien toimintaedellytykset. Tuulivoimaloiden rakentamisesta on pyydettävä lausunto Puolustusvoimien Pääesikunnalta aina, kun tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus maanpinnasta on yli 50 metriä.

Tuulivoimaloita ei saa rakentaa Puolustusvoimien alueiden tai tilapäisten lentopaikkojen läheisyyteen. Tarvittavat etäisyydet tulee tarkistaa viranomaisilta. Tätä kaavaa laadittaessa etäisyysvaatimukset ovat: Tuulivoimaloita ei saa rakentaa alle 4 km:n etäisyydelle Puolustusvoimien alueista eikä alle 12 km etäisyydelle varalaskupaikan keskipisteestä.

Poikkeuksen tästä etäisyysvaatimuksesta tekee Padasjoen Tornimäellä vireillä oleva tuulivoimahanke, jolla on Puolustusvoimien hyväksyntä hankkeen mukaisille viidelle tuulivoimalalle.

Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimahankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erilaisiin tutka- ja radiojärjestelmiin sekä ehkäistävä haitallisia vaikutuksia mm. muuttamalla tuulivoimaloiden korkeutta, lukumäärää tai sijoittelua.

AURINKOVOIMA

Aurinkovoiman tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri-, maisema-, virkistysarvoihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset. Laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava ensisijaisesti metsäisten alueiden ulkopuolelle. Arvokkaiden luontoalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa ja toteutuksessa on varmistuttava siitä, ettei se aiheuta haitallisia vesistövaikutuksia tai häiriövaikutuksia sensori- ja tietoliikennejärjestelmille. Aurinkovoima-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

SÄHKÖNSIIRTOVERKOSTO JA ENERGIAHUOLLON ALUEET

Sähkönsiirto tulee ensisijaisesti keskittää olemassa oleviin johtokäytäviin ja toteuttaa yhteispylväissä muiden energiantuotannon toimijoiden kanssa. Uusien johtokäytävien avaamista tulee välttää. Mikäli sähkönsiirtoa ei voida toteuttaa nykyisiä johtokäytäviä hyödyntäen, on otettava huomioon vaikutukset kulttuuri-, maisema-, virkistysarvoihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä olemassa oleviin elinkeinoin ja asutukseen. Tämä määräys koskee vähintään 110 kV voimajohtoja. Energiantuotanto- ja energian varastointialueiden suunnittelussa on ensisijaisesti selvitettävä mahdollisuus toteuttaa sähkönsiirto kokonaan tai osittain maakaapelein.

VÄHITTÄISKAUPPA

Vähittäiskaupan suuryksiköt ($>4000 \text{ k-m}^2$) on ensisijaisesti sijoitettava keskusta-alueille. Keskustatoimintojen ulkopuolelle niitä voidaan osoittaa maakuntakaavassa osoitetuille sijainneille kaavassa esitetyn mukaisesti tai jos voidaan perustellusti osoittaa, ettei suunnitellulla maankäytöllä ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskustojen kaupallisiin palveluihin tai palveluverkon toimivuuteen.

Seudullisesti merkittävän kaupan koon alarajat ovat seuraavat, ellei muuta selvityksiin perustuen osoiteta: Päivittäistavarakauppa: Koko maakunnan alueella $4\,000 \text{ k-m}^2$; Erikoistavarakauppa: Asikkala $5\,000 \text{ k-m}^2$, Heinola ja Orimattila $7\,000 \text{ k-m}^2$, Lahti ja Hollola $12\,000 \text{ k-m}^2$, muualla maakunnassa $4\,000 \text{ k-m}^2$; Muu erikoiskauppa: Lahti ja Hollola $5\,000 \text{ k-m}^2$, muualla maakunnassa $4\,000 \text{ k-m}^2$.

VESIEN EKOLOGINEN TILA

Alueiden käytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja yhteiskunnan toimintojen sijoittelussa on erityistä huomiota kiinnitettävä vesien ekologisen tilan parantamiseen.

MUINAISJÄÄNNÖKSET

Alueidenkäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon muinaisjäännökset. Ajantasainen tieto tunnetuista muinaisjäännöksistä on tarkistettava museoviranomaiselta.

Päijät-Hämeen liitto
The Regional Council of Päijät-Häme